

Etusivu>Kanteen nostaminen>Missä ja miten?>Minkä valtion lainsäädäntöä sovelletaan?

Yksityisoikeuden alalla ennen siirtymäkauden päättymistä meneillään olevat menettelyt ja vireille pannut oikeudenkäynnit jatkuvat EU:n lainsäädännön mukaisesti. Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa yhteisesti sovitun mukaisesti Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevat tiedot säilytetään Euroopan oikeusportaalissa vuoden 2024 loppuun.

Minkä valtion lainsäädäntöä sovelletaan?

Skotlanti

1 Voimassa olevien lainvalintasääntöjen lähteet

1.1 Kansalliset säännöt

Skotlannilla on oma ja erillinen "seka-oikeusjärjestelmänsä". Tähän "sovellettavan lain" alaan ovat vaikuttaneet erityisesti Manner-Euroopan järjestelmät ja Englannin common law (oikeuskäytäntö). Skotlanti on erillinen lainkäyttöalue Yhdistyneen kuningaskunnan sisällä, ja lainvalintasääntöjä tarvitaan Yhdistyneen kuningaskunnan sisäisten tapausten sekä aidosti kansainvälisten tapausten ratkaisemiseen. Yleensä kun Yhdistyneestä kuningaskunnasta on tullut sovellettavan oikeuden sääntöjä sisältävän kansainvälisen sopimuksen osapuoli, on päätetty soveltaa samoja sääntöjä Yhdistyneen kuningaskunnan sisäisiin lainvalintatilanteisiin, vaikka tähän ei yleensä ole velvollisuutta. Skotlannin laissa tämä ala katsotaan kansainväliseksi yksityisoikeudeksi (*international private law, private international law*) tai lainvalintaoikeudeksi.

Kuten Englannissa ja Walesissa, monet säännöt perustuvat nykyään suoraan sovellettaviin EU-asetuksiin. Siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa nämä ovat asetus (EY) N:o 593/2008 (Rooma I) sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista ja asetus EY N:o 864/2007 (Rooma II) sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista. Vuonna 1990 sopimuksista (sovellettava laki) annettu laki (*The Contracts (Applicable Law) Act 1990*), jolla pantiin täytäntöön Rooman yleissopimus vuonna 1980, on edelleen merkityksellinen ennen 17 päivää joulukuuta 2009 tehtyihin sopimuksiin nähden (Rooma I asetusta sovelletaan kyseisenä päivänä tai sen jälkeen tehtyihin sopimuksiin). Vuonna 1995 kansainvälisestä yksityisoikeudesta (sekalaiset säännökset) annettu laki (*The Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995*) koskee vain tilanteita, jotka eivät kuulu Rooma II asetuksen soveltamisalaan (asetusta sovelletaan tapauksiin, joissa vahinko on tapahtunut 11 päivän tammikuuta 2009 jälkeen).

Muilla aloilla sovelletaan yleisesti common law'ta. Skotlannin perheoikeuden lähteet ovat common law, statute law (säädöskokoelma, joka perustuu usein Scottish Law Commissionin antamiin suosituksiin) sekä EU:n ja kansainväliset velvoitteet.

1.2 Voimassa olevat monenväliset sopimukset

Testamenttimääräysten muotoa koskevista lakiristiriidoista vuonna 1961 tehty Haagin yleissopimus

Sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista vuonna 1980 tehty Rooman yleissopimus (jonka korvasi Rooma I asetus 17 päivänä joulukuuta 2009 tai sen jälkeen tehtyjen sopimusten osalta)

Trusteihin sovellettavasta laista ja niiden tunnustamisesta 1 päivänä heinäkuuta 1985 tehty Haagin yleissopimus

1.3 Pääasialliset voimassa olevat kahdenväliset sopimukset

Tiedossa ei ole kahdenvälisiä lainvalintamääräyksiä sisältäviä sopimuksia, joissa Yhdistynyt kuningaskunta olisi osallisena.

On kuitenkin huomattava, että vaikka vuonna 1980 tehdystä Rooman yleissopimuksessa ja Haagin yleissopimuksissa sallitaan valtion soveltaa jotakin muuta lainvalintajärjestelmää "sisäisiin" ristiriitoihin, kuten Englannin ja Walesin ja Skotlannin lakien välisiin ristiriitoihin, Yhdistynyt kuningaskunta on päättänyt olla käyttämättä tätä välinettä. Näin ollen Rooman yleissopimuksen (ennen 17 päivää joulukuuta 2009 tehtyjen sopimusten osalta) ja Haagin yleissopimusten sääntöjä sovelletaan Yhdistyneen kuningaskunnan eri lainkäyttöalueiden välisiin ristiriitoihin sekä kansainvälisiin ristiriitoihin.

2 Lainvalintasääntöjen soveltaminen

2.1 Tuomarin velvollisuus soveltaa lainvalintasääntöjä omasta aloitteestaan

Skotlannin tuomioistuimissa sovelletaan vieraan valtion (ts. muuta kuin Skotlannin) lakia vain, jos sitä sovelletaan kansallisten lainvalintasääntöjen nojalla ja vain, jos se osapuoli, joka haluaa soveltaa vieraan valtion lakia, vaatii soveltamista ja näyttää sen sisällön toteen. Tämä sääntö liittyy todisteluun ja menettelyihin, eivätkä EU:n välineet syrjäytä sitä.

2.2 Renvoi

Takaisin- ja edelleenviittaus (renvoi) on prosessi, jossa oikeuspaikan tuomioistuin hyväksyy vieraan valtion lain lainvalintatilanteessa. Tämä voi olla merkityksellistä monilla eri oikeudenaloilla, kuten perintö- ja perheoikeudessa, vaikkakaan Skotlannissa ei ole juurikaan oikeuskäytäntöä takaisin- ja edelleenviittauksesta. Asiaa koskevista EU:n asetuksista (kuten Rooma I ja Rooma II) suljetaan pois takaisin- ja edelleenviittauksen soveltaminen, ja samaa lähestymistapaa noudatettiin vuonna 1995 kansainvälisestä yksityisoikeudesta annetussa laissa (sekalaiset säännökset) rikkomuksia/vahingonkorvauksia koskevista asioista.

2.3 Liittymän muuttuminen

Tämä ratkaistaan tavallisesti määrittämällä hetki, jolloin liittymää sovelletaan. Jos irtainta omaisuutta koskeva omistusoikeus siirretään, laki on sen paikan laki, jossa irtain omaisuus sijaitti sen tapahtuman ajankohtana, jonka väitetään siirtäneen omistusoikeuden.

2.4 Poikkeukset normaaliin lainvalintasääntöjen soveltamiseen

Skotlannin tuomioistuimet voivat kieltäytyä soveltamasta vieraan valtion lakia, jota muutoin sovelletaan, sillä perusteella, että se on Skotlannin oikeusjärjestyksen perusteiden vastainen. Vaikka termiä "kansainvälisen oikeusjärjestyksen perusteet" ei käytettäisikään tässä yhteydessä, "Skotlannin oikeusjärjestyksen perusteiden vastaisella" tarkoitetaan sitä, että kyseistä lakia ei voida hyväksyä, vaikka otettaisiin huomioon se tosiasia, että kyseessä on kansainvälinen asia, johon Skotlannin lakia ei voida odottaa sovellettavan. Skotlannin oikeusjärjestyksen perusteet johtuvat joskus kansainvälisistä välineistä tai normeista, kuten Euroopan ihmisoikeussopimuksesta.

Lisäksi Rooma I- ja Rooma II asetuksissa säädetään nyt oikeuspaikan ensisijaisten pakottavien sääntöjen soveltamisesta riippumatta siitä, mitä lakia sopimukseen muutoin sovelletaan. Skotlannin lainsäädännössä ei ole monia tällaisia sääntöjä, ja olemassa olevat säännöt ovat pääasiassa koko Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevista säädöksistä. Esimerkkeinä voidaan mainita vuonna 2000 rahoituspalveluista ja markkinoista annetun lain (*Financial Services and Markets Act 2000*) 26 ja 30 §, joissa säädetään, että jos sijoitusopimuksia tehneellä tai välittäjänä toimineella henkilöllä ei ollut toimivaltaa tai ne tehtiin asiakkaalle annetun laittoman tiedon perusteella, sopimukset ovat täytäntöönpanokelvottomia.

2.5 Vieraan valtion lain sisällön selvittäminen

Vieraan valtion lain sisältö on tosiseikka, ja sen vuoksi osapuolten on itse hankittava sitä koskevat todisteet ja tuomarin on tehtävä päätelmät tämän näytön analyysin perusteella. Tuomari ei voi tutkia ja soveltaa ulkomaista lakia itsenäisesti. Jos näyttö on ristiriitaista, tuomarin on päätettävä, minkä osapuolen kanta vaikuttaa todennäköisemmältä, ja sen tehdäkseen hän voi tutkia ulkomaisia säädöksiä ja tapauksia, joihin näytössä on viitattu.

Ainoa poikkeus sääntöön, jonka mukaan vieraan valtion oikeus on tosiseikka, on se, että jos Yhdistyneen kuningaskunnan korkein oikeus (*Supreme Court*) saa valituksen jostakin Yhdistyneen kuningaskunnan osasta, se voi soveltaa minkä tahansa muun Yhdistyneen kuningaskunnan lainkäyttöalueen lakia, vaikka kyseisen lain sisältöä ei ole selvitetty näytöllä. Tämä johtuu siitä, että Supreme Courtissa on tuomareita kaikilta Yhdistyneen kuningaskunnan lainkäyttöalueilta ja se katsoo olevansa pätevä soveltamaan minkä tahansa niistä lakia.

Jos vieraan valtion laki edellyttää selvittämistä, tämä tehdään yleensä asiantuntijatodistelulla. Pelkkä teksti, kuten vieraan valtion säädöksen, esittäminen tuomioistuimelle ei riitä, koska se ei katso olevansa pätevä tulkitsemaan tai soveltamaan vieraan valtion oikeudellista aineistoa ilman sellaisen henkilön ohjausta, jolla on asianmukainen tietämys kyseisestä järjestelmästä. Asiantuntijatodisteita voi antaa kuka tahansa, jolla on siihen soveltuva tietämys tai kokemus, vaikka hän ei toimisi asianajajana kyseisessä maassa. Esimerkiksi tutkijoita on käytetty.

Yleensä jos osapuolet ovat eri mieltä vieraan valtion lain sisällöstä, se on selvitetävä asiantuntijoiden suullisella todistelulla, jonka kuluessa nämä voivat viitata asiakirjoihin, jotka voidaan esittää tuomioistuimelle. Jos erimielisyyttä ei ole, osapuolet voivat yksinkertaisesti sopia asiasta tai antaa valaheitoisen todistuksen.

Oletuksena on, että vieraan valtion laki on sama kuin Skotlannin laki. Tämä voidaan tietenkin kumota todistelulla, joka osoittaa tyydyttävästi vieraan valtion lain (erilaisen) sisällön.

3 Lainvalintasäännöt

3.1 Sopimusvelvoitteet ja oikeustoimet

Siviili- ja kauppaoikeuden sopimusvelvoitteita koskevissa asioissa lainvalintatilanteissa sovelletaan suoraan Rooma I asetusta (asetus (EY) N:o 593/2008 sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista). Universaaliperiaate tarkoittaa, että kaikkia Rooma I asetuksessa määriteltyjä lakeja sovelletaan riippumatta siitä, onko kyseessä jonkin EU:n jäsenvaltion laki.

Rooma I asetusta ei sovelleta todisteluun tai menettelyihin, joita säädellään edelleen oikeuspaikan lailla. Poikkeuksena ovat säännöt, jotka määrittävät todistustaakan. Rooma I asetuksen mukaan sitä säädellään lailla, joka säätelee asetuksen mukaista sopimusvelvoitetta. Muun muassa vanhentumisesta ja vanhentumisaikojen tulkinnasta sekä velvoitteen rikkomisesta ja sen seurauksista säädetään asetuksen mukaan sovellettavassa lainsäädännössä.

Rooma I asetuksen tärkeimmät säännöt ovat seuraavat. Jos osapuolet ovat tehneet nimenomaisen lainvalinnan tai jos valinta voidaan osoittaa selvästi sopimuksen ehtoilla tai tapauksen olosuhteilla, tätä lakia sovelletaan.

Valinnanvapautta on rajoitettu. Rooma I asetuksen 3 artiklassa säädetään, että jos lainvalinta tehdään, mutta kaikki muut "tilanteen kannalta merkitykselliset osatekijät" sijaitsevat toisessa maassa, lainvalinta ei estä kyseisen maan lainsäädännön sellaisten säännösten soveltamista, joista ei voida poiketa sopimuksella. Asetuksen 9 artiklassa säädetään, että maan ensisijaisia pakottavia säännöksiä olisi sovellettava, vaikka osapuolet eivät olisi käyttäneet lainvalintavapautta. Lisäksi kuluttaja- ja työ sopimuksissa valittu laki ei voi yleisesti estää kuluttajaa tai työntekijää saamasta sen järjestelmän pakottavien sääntöjen tarjoamaa suojaa, jota olisi sovellettu, jos valintaa ei olisi tehty.

Tapauksissa, joissa ei ole tehty nimenomaista tai selvästi osoitettavissa olevaa lainvalintaa, Rooma I asetuksen 4 artiklassa vahvistetaan lisäsäännöt, jotka koskevat sovellettavan lain määrittämistä. Tämä on usein sidottu sen osapuolen asuinpaikkaan, joka ei maksa tuotteesta tai palvelusta, esimerkiksi myyjän asuinpaikkaan tavaroiden myyntiä koskevan sopimuksen kohdalla, pankkilainan lainantajan tai takuusopimuksen takaajan asuinpaikkaan. Tämä oletamus voidaan kumota sen maan hyväksi, johon sopimus liittyy selvästi läheisemmin. Rooman yleissopimukseen, joka voi olla edelleen merkityksellinen Rooma I asetuksen tulkinnan yhteydessä, liittyvä oikeuskäytäntö vahvistaa, että olettamuksen kumoamiseksi toista maata tukevilla osatekijöillä on oltava ainakin selvästi suurempi merkitys. Suurin osa tuomareista merkittävässä skotlantilaisessa oikeustapauksessa *Caledonia Subsea v. Microperi SA* meni pidemmälle ja totesi, että oletamus olisi kumottava vain, jos tapauksen poikkeuksellisissa olosuhteissa luonteenomaisen suorittajan asuinpaikalla ei ole todellista merkitystä.

3.2 Sopimuksen perustumattomat velvoitteet

Sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista annettua Rooma II asetusta (asetus (EY) N:o 864/2007) sovelletaan sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin siviili- ja kauppaoikeuden alalla tilanteissa, joissa on kyse lainvalinnasta. Jotta asetuksessa määriteltyjä sääntöjä voidaan soveltaa, vahingon on täytynyt tapahtua tai sen tapahtumisen on oltava todennäköistä. Vahingolla tarkoitetaan "seurausta", joka aiheutuu oikeudenloukkauksesta/rikkomuksesta, perusteettomasta edusta, asiainhuollosta (sopimukseen perustumaton velvoite, joka johtuu ilman asianmukaista valtuutusta toisen henkilön asioiden yhteydessä suoritetusta teosta) tai sopimuksentekotuottamuksesta (sopimukseen perustumaton velvoite, joka johtuu ennen sopimuksen tekemistä tehdystä kaupasta). Rooma II asetusta ei sovelleta muun muassa kunnianloukkaustapauksiin tai vastaaviin vieraan valtion lain nojalla esitettyihin vaatimuksiin.

Rooma II asetuksen mukaan rikkomuksiin sovelletaan sen maan lakia, jossa vahinko tapahtuu. Eryissä säännöissä määritetään tietyntyyppisiin sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettava laki. Tämä koskee muun muassa tuotevastuuta, vilpillistä kilpailua, ympäristövahinkoja ja teollis- ja tekijänoikeuksien rikkomista. Asetuksessa vahvistetaan myös säännöt, jotka koskevat perusteetonta etua, asiainhuoltoa ja sopimuksentekotuottamusta. Asetuksen mukaan osapuolet voivat tietyissä olosuhteissa valita sovellettavan lain. Asetuksessa säädetään kuitenkin rajoituksista, jotka koskevat oikeuspaikan kansallisen lainsäädännön sääntöjen välttämistä asetuksen sääntöjen soveltamisen kautta ja sellaisen muun maan kuin valitun maan sääntöjen välttämistä, jossa kaikki tilanteen kannalta merkitykselliset tekijät vahingon aiheuttaneen tapahtuman ajankohtana sijaitsevat. Skotlannissa on joitakin tapauksia, joihin ei sovelleta Rooma II asetusta vaan vuonna 1995 kansainvälisestä yksityisoikeudesta annettua lakia tai common law'ta.

3.3 Henkilöoikeudellinen asema ja sen vaikutus henkilötietoihin (nimi, asuin- ja kotipaikka, oikeuskelpoisuus)

Kotipaikka

Skotlannissa aviottoman lapsen asema poistettiin vuonna 2006 perheoikeudesta (Skotlanti) annetun lain (*Family Law (Scotland) Act 2006*) 21 §:llä. Tämän seurauksena vuoden 2006 lain 22 §:n 2 momentissa säädetään, että jos a) alle 16-vuotiaan lapsen vanhemmilla on kotipaikka samassa maassa ja b) lapsi asuu yhden vanhemman kanssa tai molempien kanssa, lapsen kotipaikka on samassa maassa kuin lapsen vanhempien. Muissa tapauksissa 22 §:n 3 momentissa säädetään, että lapsella on kotipaikka siinä maassa, johon lapsella on toistaiseksi läheisin yhteys.

Kun henkilö on yli 16-vuotias, sovelletaan edelleen aiempaa kotipaikkaa, jollei hän asetu valitsemaansa kotipaikkaan (*domicile of choice*). Jotta henkilö voisi valita kotipaikan, hänen on tosiasiallisesti pitänyt muuttaa uuteen maahan, jossa hän haluaa asua, ja hänen on osoitettava aikomuksensa luopua aiemmasta kotipaikastaan ja myös aikomuksensa asua pysyvästi uudessa maassa. Jos henkilö lähtee valitusta kotipaikastaan, alkuperäistä kotipaikkaa (*domicile of origin*) sovelletaan, kunnes henkilöllä on uusi valittu kotipaikka.

Avioliitossa olevien henkilöiden kotipaikka arvioidaan nyt riippumatta toisen puolison kotipaikasta.

Vuonna 1973 kotipaikasta ja avioliittoasiain käsittelystä annetun lain (*Domicile and Matrimonial Proceedings Act 1973*) 1 §:ssä säädetään, että avioliitossa olevalla naisella on samat kotipaikkaa koskevat oikeudet kuin kaikilla muilla. Jos nainen kuitenkin solmi avioliiton ennen vuoden 1973 lakia (ja hankki näin aviomiehensä kotipaikan vanhan lain nojalla), hänellä säilyy tämä kotipaikka, ellei hän lähde sieltä tai hanki uutta valittua kotipaikkaa.

Nimi

Oikeus nimetä lapsi kuuluu vanhempien velvollisuuksiin ja oikeuksiin. Vanhempien velvollisuuksiin ja oikeuksiin liittyvässä riita-asiassa tuomioistuimen on Skotlannin vuonna 1995 lapsista annetun lain (*Children (Scotland) Act 1995*) 11 §:n mukaan otettava lapsen hyvinvointi huomioon ensisijaisena seikkana. Aikuisilla on Skotlannissa yleensä oikeus kutsua itseään millä nimellä he tahtovat, jos se ei tapahdu vilpillisessä tarkoituksessa. Yli 16-vuotias henkilö, jonka syntymä on rekisteröity Skotlannissa tai joka on laillisesti adoptoitu Skotlannissa, voi hakea kansalliselta rekisteriltä (*National Records of Scotland*) rekisteröityä nimenmuutosta. Tämän palvelun käyttö ei kuitenkaan ole pakollista. Lisätietoja nimen muuttamisesta on seuraavalla rekisterin verkkosivustolla: [National Records of Scotland](#).

Oikeustoimikelpoisuus

Kelpoisuutta tehdä sopimuksia, tehdä testamentteja jne. säätelevät eri lait riippuen asiasta, johon kelpoisuus kysymys liittyy. Oikeustoimikelpoisuudesta vuonna 1991 annettu laki (*Age of Legal Capacity (Scotland) Act 1991*) on merkityksellinen tietyissä olosuhteissa. Vuoden 1991 oikeustoimikelpoisuuslain mukaan 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä on kelpoisuus toteuttaa kaikkia oikeustoimia. Nuorempi henkilö on oikeustoimikelpoinen joissain olosuhteissa, joista säädetään laissa.

3.4 Vanhempi-lapsi-suhteen vahvistaminen, mukaan lukien adoptio

Skotlannin lainsäädäntö antaa vanhemmille (ja tietyille muille henkilöille, joilla on oikeus huolehtia lapsesta) vanhempien oikeuksia ja velvollisuuksia. Vanhempien oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään vuonna 1995 lapsista annetussa laissa (*Children (Scotland) Act 1995*). Skotlannin lakia sovelletaan aina, kun Skotlannin tuomioistuimilla on toimivalta, jollei vuoden 1996 Haagin yleissopimuksen määräyksistä ja Bryssel II a asetuksen säännöksistä muuta johdu. Adoptioasiat määräytyvät Skotlannin lainsäädännössä vuonna 2007 adoptiosta ja lapsista annetun lain (*Adoption and Children (Scotland) Act 2007*) mukaan.

3.5 Avioliitto, avoliitto, muu parisuhde, avioero, asumusero, elatusvelvollisuus

Avioliitto on Skotlannissa pätevä vain, jos tietyt edellytykset täyttyvät. Molempien osapuolten on oltava vapaita solmimaan avioliitto, heillä on oltava täysi oikeustoimikelpoisuus ja heidän on annettava täysi suostumuksensa avioliittoon.

Vuonna 2006 perheoikeudesta annetun lain 38 §:n 1 momentissa edellytetään myös, että avioliiton on oltava avioliiton solmimispaikan lain edellyttämien mahdollisuuksien mukainen. Tämä koskee seremonian ja sen osatekijöiden pätevyyttä, esimerkiksi sitä, onko käytettävä jotakin tiettyä sanamuotoa, onko avioliitto solmittava tietyssä paikassa ja voidaanko avioliitto solmia valtakirjalla.

Kysymys siitä, onko avioliiton solmivalla henkilöllä avioliittokelpoisuus ja onko hän antanut täyden suostumuksensa avioliittoon, määräytyy sen paikan lain mukaan, jossa kyseisen henkilön kotipaikka oli välittömästi ennen avioliiton solmimista (vuoden 2006 lain 38 §:n 2 momentti). Skotlannissa laillinen avioliiton solmimisikä on 16 vuotta. Avioliiton molempien osapuolten on annettava aito ja vakavasti otettava suostumuksensa.

Skotlantia tunnustaa nyt myös samaa sukupuolta olevien henkilöiden avioliiton vuonna 2014 avioliitosta ja rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain (*Marriage and Civil Partnership (Scotland) Act 2014*) nojalla. Tämä koskee sekä Skotlannissa että ulkomailla solmittuja samaa sukupuolta olevien henkilöiden avioliittoja.

Jos avioliitolle ei ole oikeudellista estettä, kuka tahansa voi mennä naimisiin Skotlannissa. Skotlannissa ei vaadita, että pareilla, jotka haluavat mennä maassa naimisiin, olisi kotipaikka Skotlannissa, vaikka EU:n ulkopuolelta tulevat henkilöt saattavatkin tarvita maahanmuuttoselvityksen.

Rekisteröity parisuhde ja samaa sukupuolta olevien avioliitto

Skotlannin laissa tunnustetaan myös rekisteröidyt parisuhteet vuonna 2004 rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain (*Civil Partnership Act 2004*) mukaisesti. Vuoden 2004 lain 85 §:ssä säädetään, että rekisteröity parisuhde muodostetaan, kun kaksi samaa sukupuolta olevaa henkilöä allekirjoittaa täytetyn rekisteröityä parisuhdetta koskevan suunnitelman kahden 16 vuotta täyttäneen todistajan ja valtuutetun rekisterinpitäjän läsnä ollessa.

Vuoden 2004 laissa säädetään erikseen myös Yhdistyneen kuningaskunnan ulkopuolella muodostetuista rekisteröidyistä parisuhteista. Ulkomailla solmittua samaa sukupuolta olevien rekisteröityä parisuhdetta, joka on laillisesti solmittu Yhdistyneen kuningaskunnan ulkopuolella, kohdellaan Skotlannissa rekisteröitynä parisuhteena edellyttäen, että se täyttää tietyt vuoden 2004 lain vaatimukset.

Avoliitto

Yleinen sääntö Skotlannissa on, että jos pari asuu yhdessä kuin olisi avioliitossa, heidän avoliittonsa synnyttää tietyjä oikeuksia ja velvollisuuksia. Skotlannin vuoden 2006 perheoikeudesta annetussa laissa säädetään avoliitossa elävien parien oikeuksista (jotka koskevat yhtäläisesti sekä samaa sukupuolta että eri sukupuolta olevia pareja). Esimerkiksi 26 §:ssä säädetään tietyistä kotitaloustavaroita koskevista oikeuksista, 27 §:ssä viitataan tiettyihin rahan ja varallisuuteen liittyviin oikeuksiin, 28 §:ssä säädetään taloudellisista kysymyksistä asumuseron yhteydessä, 29 §:ssä säädetään taloudellisista kysymyksistä tilanteessa, jossa toinen kumppaneista kuolee jättämättä testamenttia ja 30 §:ssä säädetään kansalaisten suojelemisesta hyväksikäytöltä.

Avioero ja asumusero

Avio- ja asumuseroon liittyvissä asioissa Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännössä (eli vuonna 1973 kotipaikasta ja avioliittoasiain käsittelystä annetussa laissa ja vuonna 2004 rekisteröidystä parisuhteesta annetussa laissa) säädetään, milloin Skotlannin tuomioistuimet ovat toimivaltaisia avioero- ja mitätöntiasioissa. Lisätietoa on saatavilla Skotlannin tuomioistuinten verkkosivustolla osoitteessa [Scottish Courts and Tribunals](#).

Elatusvelvollisuus

Elatusasioissa työ- ja eläkemisteriö (*Department for Work and Pensions*) tarjoaa lakisääteistä lasten elatusapupalvelua kaikkialla Isossa-Britanniassa: [child maintenance service](#).

Skotlannissa säädetään perheoikeudesta vuonna 1985 annetussa laissa myös perheenjäsenten, kuten puolisoitten ja lasten, elatusvelvollisuuksista. Elatusvelvollisuus on velvoite antaa olosuhteisiin nähden kohtuullista tukea.

3.6 Avio-oikeuden alainen omaisuus

Skotlannilla on oikeudellinen järjestelmä, jolla säädellään taloudellisia kysymyksiä avioeron tai rekisteröidyn parisuhteen purkamisen yhteydessä. Skotlannin laissa säädetään tietyistä periaatteista, jotka on otettava huomioon päätettäessä taloudellisista kysymyksistä ja aviovarallisuuden jakamisesta, ja nämä periaatteet sisältyvät vuonna 1985 perheoikeudesta annettuun lakiin.

Skotlannin lainsäädännössä yleissääntö on, että aviovarallisuuden nettoarvo olisi jaettava tasapuolisesti osapuolten kesken, ellei jokin syy estä oikeudenmukaista ja tasapuolista jakamista. Aviovarallisuudella tarkoitetaan kaikkea avioliiton tai parisuhteen osapuolille kuuluvaa omaisuutta, joka on hankittu ennen avioliittoa tai rekisteröityä parisuhdetta tai sen aikana. Vuoden 1985 lain 9 §:ssä säädetään periaatteista, jotka tulee ottaa huomioon, kun määrätään taloudellisista kysymyksistä avioeron tai rekisteröidyn parisuhteen purkamisen yhteydessä. Periaatteiden tulisi auttaa päättämään, onko aviovarallisuus jaettava tasapuolisesti osapuolten kesken vai pitäisikö toisen puolison tai parisuhteen osapuolen saada toista suurempi osuus.

3.7 Testamentit ja perinnöt

Lakimääräisen perimyksen tapauksessa (eli kun testamenttia ei ole) sovelletaan irtaimen omaisuuden perintösaantoon testamentin tekijän kuolinpäivän kotipaikan lakia ja kiinteän omaisuuden perintösaantoon sen maan lakia, jossa kiinteistö sijaitsee kuolinpäivänä. Samoja sääntöjä sovelletaan, kun on kyse ”laillisista oikeuksista” (eli tiettyjen perheenjäsenten sellaisista oikeuksista osuuteen vainajan kuolinpesästä, joita ei voida kumota testamentilla). Lailliset oikeudet on otettava huomioon sekä lakimääräisen että testamenttiin perustuvan perimyksen kohdalla. On huomattava, että tällä hetkellä Skotlannin lain mukaan lailliset oikeudet koskevat vain irtainta kuolinpesää, joten ne ovat käytettävissä vain, jos vainajan kotipaikka oli kuolinhetkellä Skotlannissa. Tapauksissa, joissa on tehty testamentti, testamentin tekijän kelpoisuutta tehdä testamentti säätelee irtaimen omaisuuden osalta hänen testamentin tekopäivän kotipaikkansa laki sekä kiinteän omaisuuden osalta sen maan laki, jossa omaisuus sijaitsee.

Testamenteista vuonna 1963 annetun lain (*Wills Act 1963*) mukaan testamentin katsotaan olevan pätevästi tehty (”muodollisesti pätevä”) (esim. oikeassa muodossa, oikea määrä todistajia), jos se on jonkin seuraavista kansallisista laeista mukainen: sen paikan laki, jossa testamentti tehtiin (allekirjoitettiin ja todistettiin); testamentin tekijän tekohetken kotipaikan, tavanomaisen asuinpaikan tai kotimaan laki; testamentin tekijän kuolinhetken kotipaikan, tavanomaisen asuinpaikan tai kotimaan laki. Se on myös muodollisesti pätevä kiinteän omaisuuden osalta, jos se täyttää omaisuuden sijaintimaan laissa asetetut edellytykset.

Irtainta omaisuutta koskevat testamentin säännökset ovat päteviä ja täytäntöönpanokelpoisia (”aineellisesti päteviä”) (esimerkiksi testamentin nojalla pätevästi perittävää osuutta kuolinpesästä koskevat rajoitukset), jos testamentti on testamentin tekijän kuolinpäivän kotipaikan lain mukainen. Kiinteää omaisuutta koskeva testamentti on aineellisesti pätevä, jos se on sen maan lain mukainen, jossa omaisuus sijaitsee kuolinpäivänä.

Testamenttia tulkitaan testamentin tekijän tarkoittaman lain mukaan. Tarkoitus voi olla nimenomainen tai se voidaan tulkita testamentin kielestä. Muussa tapauksessa sen oletetaan irtaimen omaisuuden osalta olevan testamentin tekijän testamentin tekopäivän kotipaikan laki. Tätä sääntöä sovelletaan todennäköisesti myös kiinteään omaisuuteen. Poikkeustapauksissa, joissa testamentissa ei selvästi mainita lakia, on sovellettu kuolinpäivän kotipaikan lakia. On syytä huomata, että vuoden 1963 lain 4 §:n mukaan

testamentin rakennetta ei saa muuttaa testamentin tekijän kotipaikan muutoksen vuoksi testamentin täytäntöönpanon jälkeen.

Testamentin väitetyn peruuttamisen aineellinen pätevyys määräytyy irtaimen omaisuuden osalta testamentin tekijän kotipaikan lain mukaan väitetyn peruutuksen päivänä ja sen paikan lain mukaan, jossa kiinteä omaisuus sijaitsee, jos peruuttaminen vaikuttaisi kyseiseen omaisuuteen. Testamentti, jonka tarkoituksena on kumota aikaisempi pätevä testamentti tai aikaisemman pätevän testamentin määräys, katsotaan muodollisesti päteväksi, jos aiemman testamentin kumoava testamentti on minkä tahansa sellaisen maan lain mukainen, jonka nojalla peruutettua testamenttia tai määräystä olisi kohdeltu asianmukaisesti täytäntöönpanutuna.

3.8 Kiinteä omaisuus

Omaisuuden sijaintipaikan laki määrää, luokitellaanko omaisuus irtaimeksi vai kiinteäksi.

Kiinteän omaisuuden osalta sovellettava laki on omaisuuden sijaintipaikan laki. Tämä koskee kaikkia liiketoimeen liittyviä kysymyksiä, kuten kelpoisuutta, muodollisuuksia ja aineellista pätevyyttä. Maa-alueiden ja muiden kiinteiden omaisuuserien siirron ja siirron osapuolten oikeuksia ja velvollisuuksia säätelevän sopimuksen välillä on ero. Viimeksi mainittua säätelevät erilliset sovellettavat oikeussäännöt (erityisesti Rooma I asetuksen mukaiset). Aineellisen irtaimen omaisuuden kohdalla sovelletaan sen paikan lakia, jossa kiinteistö sijaitsee sen tapahtuman ajankohtana, jonka väitetään vaikuttaneen sen omistusoikeuteen. Tämän yleissäännön mukaisesti hankitun aineellisen irtaimen omaisuuden omistusoikeus tunnustetaan yleensä päteväksi Skotlannissa. Sopimuskytymyksiin sovelletaan tietenkin Rooma I asetusta.

3.9 Maksukyvyttömyys

Yhdistynyt kuningaskunta on osapuolena maksukyvyttömyysmenettelyistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1346/2000, jossa säädetään olennaiset säännöt menettelyyn, jossa velallinen menettää osittain tai kokonaan määrävallan omaisuuteensa ja jossa määrätään selvittäjä, kun velallisen pääasialliset intressit ovat EU:n jäsenvaltioissa (Tanskaa lukuun ottamatta). Jos Skotlannin tuomioistuimilla on toimivalta (tämä pätee, jos velallisen pääasialliset intressit olivat keskittyneet Skotlanttiin, jonka oletetaan olevan rekisteröity toimipaikka), sovelletaan Skotlannin lakia. Tapauksissa, jotka eivät kuulu asetuksen (EY) N:o 1346/2000 soveltamisalaan, sovelletaan Skotlannin lakia, jos Skotlannin tuomioistuimilla on toimivalta ja ne käyttävät sitä.

Päivitetty viimeksi: 07/06/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.